

Taiteiden talon tarveselvitys 2024

- lasten ja nuorten taideharrastusten, kaupunkilaisten omaehtoisen kulttuuriharrastamisen, kohtaamisen ja yhteistyön tila.

Sisällysluettelo

Taide ja taiteen tilat mahdollistavat kohtaamisen ja oppimisen.....	2
Harrastaminen hyvinvoinnin lisääjänä.....	3
Lähtötilanteen kuvaus ja tarpeen tausta.....	4
Harrastamisen tilat Lippulaivan kirjastossa.....	5
Kulttuurin tulosityksikön kulttuuritalot.....	6
Taiteiden talon toimintaperiaate.....	6
Espoonlahden alue.....	7
Espoonlahden urheilupuiston visio.....	8
Koulutilojen käyttö lasten ja nuorten harrastustoiminnassa.....	9
Kivenlahden Hybridiareena.....	10
Tarpeiden selvittäminen yhdessä kumppaniyhteisöjen kanssa.....	10
Taiteiden talon tilat.....	11
Esiyssalin toiminnalliset tarpeet.....	12
Esiyssali; näyttämö ja katsomo.....	12
Esiyssalin oheistilat; pukuhuoneet ja takalämpio.....	13
Yleisölämpio ja aulatilat.....	13
Esiyssalin toiminnan mahdollistavat oheistilat.....	13
Esiyssalin käyttäjäryhmät ja käyttöaste.....	14
Harjoitus- ja harrastustila 1: sirkus.....	14
Harjoitus- ja harrastustila 2: teatteri ja sirkus.....	15
Harjoitus- ja harrastustila 3: tanssi.....	15
Harjoitus- ja harrastustila 4: musiikki.....	15
Työpajatilat 1: pehmeät materiaalit.....	16
Työpajatila 2: kovat materiaalit.....	16
Työpajatila 3: visuaaliset taiteet ja teknologia.....	16
Yhteiset työskentely- ja sosiaalityilat opettajille ja ohjaajille.....	16
Työskentelytilat.....	16
Sosiaalityilat.....	17
Yhteiskäyttötilat talon toimijoille ja kaikille kaupunkilaisille.....	17
Kokoustila.....	17
Monitoimitila.....	17

Yhteiskehittämisen tila	17
Hiljainen vetäytymistila.....	18
Välipalakeittiöt.....	18
Taiteiden talon tilaratkaisu	18
Alustava kustannuslaskelma.....	18
Käyttökustannukset	19
Henkilökunta ja sähköiset tilavarausjärjestelmät	20
Tonttivaraus	20
Aikataulu.....	21

Taide ja taiteen tilat mahdollistavat kohtaamisen ja oppimisen

Espoo on verkostomainen viiden kaupunkikeskuksen vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijäkaupunki, jossa kaikkien on hyvä asua, oppia, tehdä työtä ja yrittää. Espoosta halutaan kehittää oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki ja Suomen paras kaupunki lapsille, nuorille, lapsiperheille ja aikuisoppijoille. Tavoitteena on, että Espoo on jatkossakin Suomen johtava oppimiskaupunki.

Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Oppilaiden ja koulujen erilaiset tarpeet tunnustetaan ja kaikkien oppimista edistetään. Innovaatio- ja osaamiskeskittymiksi Espoossa tuetaan Otaniemen lisäksi Leppävaaran ja Kivenlahden aluetta. Espoo-tarinan mukaisesti kulttuuri on vahvasti läsnä espoolaisten arjessa laadukkaiden toimijoiden sekä kaupunkirakenteeseen sijoitetun kulttuurin kautta.

Kaupunki toimii monen asian mahdollistajana asukkaillensa. Yhteisillä julkisilla varoilla rakennettu tila voi toimia alustana olla ja osallistua, oppia, kohdata, tehdä yhdessä ja luoda.

Luovat tilat mahdollistavat kohtaamisen, puhumisen, kokemusten ja ajatusten vaihtamisen ja leikin. (C. Landry s. 33, The origins of the Creative City).

Taiteiden talon tavoite on olla taiteen oppimisen tila ja kaikenikäisten harrastavien espoolaisten kohtaamisen paikka Espoonlahdessa. Ihmisillä on luontainen tarve kokoontua yhteen ja tuntea kuuluvansa joukkoon. Vuorovaikutus ja kokoontuminen vaati toteutuakseen paikan, johon tulla. Kesäisin kaupunkitilan puistot täyttyvät yhteen kokoontuvista kaupunkilaisista. Sosiaalisen kanssakäymisen tarve ei poistu talvikuukausina ja silloin julkiset, ei-kaupalliset tilat mahdollistavat arjen osallisuuden toteutumisen tasavertaisesti kaikille asukkaille.

KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman tavoitteiden mukaisesti taiteen ja kulttuurin arvo kaupungin palveluna syntyy siitä, miten ne pystyvät tuomaan ihmisiä yhteen, luomaan yhteisiä merkityksiä,

vahvistamaan kaupunki-identiteettiä ja edistämään kaupungin kehitysmuotoista ilmapiiriä – sen innovatiivisuutta. Taiteen ytimessä on sen kyky herättää tunteita, ottaa riskejä, toimia aikamme peilinä ja samaan aikaan puhutella ylisukupolvisesti. Kulttuuri on ajassa elävä, jatkuvasti muuttuva prosessi.

Taiteiden talo on tila, jollaista Espoossa ei vielä ole. Siinä yhdistyvät lasten ja nuorten tavoitteellinen taideaineiden harrastaminen, elinikäinen taiteiden ja kulttuurin harrastaminen, esittävien taiteiden näyttämö (niin harjoittelu- kuin esitystoimintaan harrastajille ja ammattilaisille), esittävien taiteiden residenssitoiminta ammattitaiteilijoille sekä yhteisötalo ja aktiivisen kaupunkilaisuuden kohtaamisen tilat.

Harrastaminen hyvinvoinnin lisääjänä

Espoossa lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä taiteen perusta järjestetään pääsääntöisesti perusopetuksen koulutiloissa. Koulupäivän jälkeen järjestettävä musiikin- ja kuvataiteen harrastaminen ja taiteen perusopetus onnistuu useimmiten hyvin koulutiloissa, koska koulutiloja suunniteltaessa on jo huomioitu näiden taideaineiden erityisvarusteltujen tilojen toteuttaminen osana perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia oppiaineita.

Esittävän taiteen osalta koulutiloista on vaikeaa tai mahdotonta löytää sopivia opetustiloja. Esittävät taiteet eivät kuulu perus- tai lukio-opetuksen opetussuunnitelmiin, joten niille ei suunnitella tiloja kouluihin.

Lasten ja nuorten harrastaminen ja harrastamisen mahdollisuudet on nostettu Espoo-tarinan valtuustokauden tavoitteiksi. ”Tärkeänä tavoitteena on, että jokaisella espoolaisella nuorella on vähintään yksi mieluisa harrastus.” (Espoo-tarina 2021–2025, tavoite 1 Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki). Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa tärkeää on mielekäs vapaa-aika ja omaehtoinen tekeminen.

Turvallinen harrastaminen on lapsen oikeus. Harrastamisen positiiviset vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin tunnustetaan laajasti ja esimerkiksi valtion nuorisoneuvoston politiikkasuosituksissa vuonna 2022 ehdotettiin edistettävän etenkin pienituloisten lasten ja nuorten mahdollisuuksia tavoitteelliseen harrastamiseen sekä tarjottavan lapsille ja nuorille mahdollisuuksia omaehtoiseen vapaa-ajanviettoon esimerkiksi avaamalla kuntien tiloja. Myös Harrastamisen Suomen mallia ehdotettiin kehitettävän niin, että jokaiselle alle 18-vuotiaalle taataan maksuton ja mieluinen harrastus.

Espoossa harrastamisen Suomen mallia toteuttaa Espoon Harrastuspolku, joka tarjoaa maksuttomia, lasten ja nuorten toiveisiin perustuvia harrastuksia lähes kaikilla peruskouluilla. Harrastamisen tilat löytyvät usein koulutilojen yhteydessä. Lähipalveluiden, saavutettavuuden ja Harrastamisen Suomen mallin mukaisesti se onkin useimmiten mielekäs ratkaisu.

Koulun ensisijainen käyttötarkoitus, ja siten myös suunnittelun tavoite, on opetussuunnitelman mukainen opetus. Taiteiden talon ensisijainen käyttötarkoitus ja suunnittelun lähtökohta on

mielekäs vapaa-aika, harrastaminen ja peruskoulun ulkopuolinen taideopetus erityisesti esittävisissä taiteissa. Edelleen usein lasten ja nuorten taideopetuksen ja taideharrastamisen tilat ovat erillisissä vain yhdelle taiteenlajille suunnitelluissa tiloissa. Taiteiden talossa esittävien taiteiden lisäksi harrastustilaa on myös kuvataiteelle ja musiikille. Eri taiteenlajien toimiminen samassa tilassa lisää yhteistyön mahdollisuuksia palveluntarjoajien kesken.

Taideharrastukset kasvattavat luovia tulevaisuuden osaajia. Espoon edelläkävijyyteen kuuluu kyky ajatella toisin ja tehdä ratkaisuja, jollaisia muualla ei ole vielä tehty. Kulttuuri, kulttuuriperintö ja kulttuurin lukutaito ovat osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja identiteettiä. Kuntien kulttuuritoiminta on yksi niistä rakenteista, joilla nuorten ammattitaiteilijoiden työllisyyttä ja yhteiskunnallista asemaa voidaan tukea.

Taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-ala on huomattava kasvuala, jonka toimintaedellytyksistä huolehtimisella on suuri merkitys elinvoimalle. Taide- ja kulttuuriala työllistää jopa noin 130 600 ihmistä (Tilastokeskus 2024), ja joka neljäs kulttuurialan ammattilainen on yrittäjä. VTT:n mukaan luovien alojen liikevaihto oli vuonna 2022 noin 14 miljardia euroa. Se syntyi pitkälti yli 130 000 pienyrityksen ja yksinyrittäjän verkostoissa. (VTT 2023)

Tulevaisuustaidoista luova ajattelu nostetaan yhdeksi tärkeimmistä. Taide-, kulttuuri- ja luovuuskasvatus tukevat nimenomaan luovaa ajattelua – sekä tulevien ammattitaiteilijoiden tärkeänä osaamispääomana että kaikkien taidetta harrastavien lasten ja nuorten tulevaisuustaitona.

Lähtötilanteen kuvaus ja tarpeen tausta

Kulttuuritalan puuttuminen Espoonlahden alueella on tunnistettu jo yli kymmenen vuotta sitten. Vuonna 2015 Espoonlahden aluekirjaston tarveselvityksessä oli mukana myös 1 000 m² kokoinen Kulttuuriareena esitystoimintaa varten. (Espoonlahden aluekirjasto ja Kulttuuriareena, tarveselvitys Kulttuurilautakunta 19.2.2015, § 23)

Taiteen talosta tehtiin valtuustoaloite 18.11.2019 otsikolla Merelliseen Espoonlahteen Taiteen talo - Esbovikens kulturhus - The House of Art Espoo. Valtuustoaloitteen käsittelyssä siihen hyväksyttiin seuraavat toivomukset 17.8.2020.

Valtuusto toivoo, että Taiteen talon valmistelua jatketaan ja talolle etsitään sopivia sijaintivaihtoehtoja Espoonlahden suuralueella.

Valtuusto toivoo, että Espoonlahden suuralueen vetovoiman parantaminen sekä tapahtuma- ja kulttuuriharrastustoiminnan kehittäminen esimerkiksi Espoonlahden Taiteen talon muodossa huomioidaan seuraavan Espoo -tarinan valmistelussa.

Valtuusto toivoo, että kulttuurille ja taiteelle etsitään tilat Espoonlahden suuralueelta.

Turkuun avattiin Taiteen talo -niminen kulttuuritila keväällä 2022. Erotuksena Turun Taiteen talolle, otettiin tämän tarveselvityksen tekemistä varten käyttöön työnimi Taiteiden talo. Se myös kuvaa eri taidelajien yhteisen tilan tarvetta ja sitä että taiteenlajeilla olisi mahdollisuus toimia yhdessä.

Kulttuurilautakunta käsitteli Taiteiden Taloa iltakoulussaan huhtikuussa 2023. Lautakunta pohti muun muassa seuraavia kysymyksiä: Minkälainen talo? Minkälaista toimintaa? Kenelle se on tarkoitettu? Minkä yhteydessä? Jonkin toisen toiminnon yhteydessä? Mitä alueen asukkaat oikeasti tarvitsevat?

Tärkeiksi lähtökohdiksi tilan tarveselvitykselle kulttuurilautakunta näki seuraavan:

Taiteen tekemisen tila lapsille ja nuorille, ammattilaisille, aikuisille ja senioreille.
Toimintana taiteen perusopetus, tanssi ja nuoria kiinnostava toiminta.

Kulttuurilautakunta merkitsi tiedoksi kokouksessaan 11.6.2024 tarpeen huomioida Taiteiden talo Espoonlahdessa tulevien investointiohjelmien laadinnassa.

Vuoden 2024 Talousarvion pöytäkirjamerkintöihin kirjattiin: ” 2. Selvitetään Taiteen talon/kulttuuritilan saamista Espoonlahden suuralueelle.”

Harrastamisen tilat Lippulaivan kirjastossa

Lippulaivan kirjaston tarkentuneissa suunnitelmissa Kulttuuriareena jäi toteutettavista nelioistä kokonaan pois. (Espoonlahden aluekirjasto ja Kulttuuriareena, tarveselvitys Kulttuurilautakunta 19.2.2015, § 23)

Lippulaivan kirjastossa toteutuivat harrastamisen tiloista suosittu yhteisökeittiö, nuorten tila sekä työpajatila, jossa muun muassa 3D-printterit sijaitsevat. Esitystoiminnan tilat Lippulaivan kirjastossa ovat Salonki-tilassa, jossa sijaitsevat myös pieni lava (podesta) ja suljettavat ovet. Salonki mahdollistaa pienimuotoiset esitykset ja tapahtumat, mutta ei korvaa esitystekniikalla varustettua salia, jollainen Kulttuuriareenan alkuperäisessä aluekirjaston tarveselvityksessä oli.

Lippulaivan kirjaston valmistumisen jälkeen asukkailta ja kulttuuriharrastajilta tulleita tilatoiveita ja -tarpeita ovat muun muassa:

- isompi lava mm. tanssi- ja teatteriproduktioille
- enemmän teknisiä varusteita ja mahdollisuuksia lavalle
- tanssin osalta lattia tulee muuta materiaalia kuin mattoa (kuten Lippulaivan Salonki-tilassa tällä hetkellä on)
- harrastajateatteriryhmille harjoitustiloja
- kirjaston soittohuone on kovassa käytössä tarjolla vain karaoke ja sähköpiano, tarvetta on esimerkiksi miksauselle ja DJ-pöydälle
- paikalliset kuvataideryhmät tarvitsisivat työtilaa (käyttävät kirjaston pajatilaa, mutta siellä paljon muuta toimintaa eikä mahdollisuutta tavaroiden säilytykseen

(Lähde: Lippulaivan kirjaston asiakaspalaute)

Kulttuurin tulosityksikön kulttuuritalot

Espoon kaupungilla kulttuuripalveluiden keskeisiä palvelutavoitteita ovat korkea taiteellinen laatu, lasten, nuorten ja ikäihmisten kulttuurihyvinvoinnin vahvistaminen sekä kaikenikäisten asukkaiden kulttuuriharrastusmahdollisuuksien edistäminen. Espoossa on tärkeää myös huomioida eri kulttuuritaustoista tulevien lasten, nuorten ja perheiden palvelutarpeet siten että jokaiselle espoolaiselle löytyy monipuolisia kulttuuripalveluita, mieluiten omalta asuinalueelta.

Kulttuurin tulosityksikkö vastaa kaupungin kulttuuritarjonnasta ja kulttuurisesta profiilista sekä tulosityksikön vastuulla olevien vapaa-ajan palveluiden tuottamisesta. Kulttuurin tulosityksikön ja sen palvelualueiden tehtävänä on vahvistaa myönteistä kaupunkikuvaa ja ohjata kulttuurin hankkeita ja tapahtumia. Lisäksi tulosityksikön tehtäviin kuuluu alueellisten kulttuuripalveluiden ja vapaa-ajan palveluiden koordinointi sekä kuntalaisten tiedonhankinnan, itsensä kehittämisen ja harrastustoiminnan mahdollistaminen.

Tulosityksikköön kuuluu viisi palvelualueita, jotka ovat kaupunginkirjasto, kaupunginmuseumo, kaupunginorkesteri, kulttuuritalot ja -palvelut sekä kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet.

Kulttuuritalot ja -palvelut palvelualueen konserttitalit Espoon kulttuurikeskus, Sellosali ja Kannusali profiloituvat pääsääntöisesti ammattitaidetta tuottaviksi ja tarjoaviksi kohteiksi, kuitenkin niin, että talojen ohjelmistotarjonta kuvastaa kaupunkilaisten moninaisia tarpeita. (Kulttuurilautakunta 14.2.2023 § 5)

Kulttuuritalojen esitystoiminnan profiloinnin, tilojen suuren kysynnän sekä vuoden 2024 alusta päivitettyjen vuokrahintojen vuoksi erityisesti taiteen perusopetuksen oppilaitokset, kulttuurilautakunnan vuosiavustusta saavien yhteisöjen festivaalit ja muut harrastustoimijat eivät pysty käyttämään näitä saleja esitystoiminnassaan kuten aikaisemmin. Taiteen perusopetuksen oppilaitosten, festivaalien ja aktiivisen yhdistyskentän tuottamat tapahtumat, konsertit ja esitykset ovat tärkeä osa Espoon kulttuuritarjontaa.

Taiteiden talon toimintaperiaate

Kulttuurin tulosityksikkö ei itse tuota Taiteiden taloon esitys- ja harrastustoimintaa. Taiteiden talon tila toimii alustana kumppaneille järjestää harrastuspalveluita espoolaisille.

Kulttuurin tulosityksikössä kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet -palvelualue vastaa kulttuurilautakunnan myöntämällä avustuksilla tuettujen taide- ja kulttuuriyhteisöjen toimintaedellytysten kehittämisestä ja tiloihin liittyvästä yhteistyöstä, yhteistyöstä ammattitaiteilijoiden ja kansainvälisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Palvelualue vastaa myös taide-, kulttuuri- ja kaupunginosayhdistysten avustuskokonaisuudesta. Lisäksi palvelualue vastaa Espoossa annettavasta taiteen perusopetuksesta, Harrastamisen Suomen mallista Espoossa ja kulttuurikasvatuksesta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä toisella asteella.

Taiteiden talo eroaa siis merkittävästi toimintatavoiltaan ja profiililtaan jo olemassa olevista kulttuuritaloista. Taiteiden talo on toiminta-ajatukseltaan ja -tavoiltaan täysin uusi konsepti.

Erityisesti musiikkia ja esittäviä taiteita (teatteri, tanssi, sirkus) opiskelevien lasten on tärkeää päästä esiintymään myös isoille lavoille ja yleisöille. Esiintymiset ovat osa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja kuuluvat opintoihin. Tavoitteellinen taideharrastaminen ja taiteeseen kasvaminen vaatii lapsilta sitoutumista harjoitteluun. Jotta Espoosta kasvaa oman taiteenalan huippuosajia myös tulevaisuudessa, tarvitsee taideharrastaminen riittävät ja ammattimaiset olosuhteet opiskeluun, harjoitteluun ja esiintymiseen.

Taloon toimijoiksi tulevat kumppanit vastaavat lasten, nuorten ja aikuisten harrastuspalvelujen tuottamisesta Taiteiden taloon. Esityssalin käyttö ja ohjelmistotuotanto on avointa niin taideharrastusten esiintyville ryhmille, eri-ikäisten harrastajaryhmille (esittävät taiteet, musiikki), kuin taiteen ammattilaisille. Esityssalin sataprosenttisen käyttöasteen saavuttamiseksi tilaa voidaan päivisin käyttää myös kokous-, seminaari-, ja koulutuskäyttöön.

Viikoittaisen harrastustoiminnan loma-ajoilla (kesä-heinä-elokuu) sekä esityssalia että harjoitustiloja voidaan myöntää ammatillisten ryhmien pitkäaikaiseen harjoitus- ja residenssitoimintaan.

Taiteen perusopetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Se on suunnattu ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Taiteen perusopetus edistää oppilaan taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetusta järjestetään taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa peruskoulujärjestelmän ulkopuolella. Opinnot kestävät keskimäärin 10–12 vuotta. Opetus pohjautuu valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin, ja opettajat ovat taiteenalojen koulutettuja ammattilaisia.

Espoossa on 18 taiteen perusopetuksen oppilaitosta. Ne järjestävät opetusta kaikissa yhdeksässä taiteen perusopetuksen oppiaineessa. Oppiaineiden opetussuunnitelman perusteet laatii Opetushallitus.

Kaikista taidetta harrastavista lapsista ei tule taitelijoita, niin kuin ei kaikista urheilua harrastavista lapsista tule olympiavoittajia, mutta jokainen lapsi rakentaa taideharrastuksessa oman elinikäisen taidesuhteensa ja heistä kasvavat myös taiteen tulevat yleisöt - kasvattiseurat toimivat myös taiteessa.

Espoonlahden alue

Espoo on kasvanut esikaupunkien verkostosta verkostokaupungiksi. Aluekeskusten kehityksessä paikallisella kulttuurilla on ollut tärkeä rooli. Tulevina vuosina Espoo kiinnittyy erityisesti metron myötä tiiviimmin osaksi metropolialuetta, ja monet aluekeskukset saavat aiempaa vahvemman kaupunkimaisen profiilin. Uusia urbaaneja ympäristöjä kehitetään asukaslähtöisesti ja kulttuuritiloilla ja -tapahtumilla on kehityksessä tärkeä rooli. Espoossa tavoitteena on luoda edellytyksiä vetovoimapalveluille kaikkiin kaupunkikeskuksiin.

Esponlahden kulttuuripalvelujen kehittämisessä korostuvat alueen kulttuurinen omaleimaisuus ja laatu, asukaslähtöisyys sekä osallisuuden vahvistaminen. Espoonlahti on nopeasti kasvava kaupunginosa. Vuonna 2023 tehdyn ennusteen mukaan Suur-Esponlahden alueella väestöennuste vuodelle 2033 on 80 589 henkilöä. Asukkaita Espoonlahden alueella vuonna 2023 oli yhteensä 60 408. Lasten lukumäärä vuonna 2023 oli 13 362. Ennuste vuodelle 2033 on 15 402 lasta. Lasten määrän ennustetaan kasvavan erityisen voimakkaasti tulevaisuudessa. (Espoon alueellinen ennuste 2023).

Alueen suunnittelussa pitkän tähtäimen tavoitteena on luoda tiivis ja eläväinen kaupunkikeskus, jossa yhdistyvät urbaani asuminen ja runsaat palvelut.

Esponlahden suuralueen tarve esittävän taiteen tiloille on ollut tiedossa jo pitkään, ja tilaselvityksiä on tehty vuosien aikana useita kertoja. Viimeksi Espoonlahden kulttuuritilahanketta valmisteltiin osana Espoonlahden kirjastoratkaisua. Sittenkin kirjastotilojen osalta on tehty oma erillinen ratkaisu eikä esittävälle taiteelle tai kulttuuriharrastamiselle ole edelleenkään tiedossa tiloja.

Esponlahdessa on toiminut vuosia aktiivisia kulttuuri- ja harrastajateatteriryhmiä sekä taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia, joiden toimintatilat ovat puutteellisia. Myös lastenkulttuuripalveluiden tuottaminen alueelle on haastavaa. Koulujen salit ovat pääosin liikunnan harjoituskäytössä eivätkä ne täytä muun muassa ammattitaiteen esittämiseen liittyviä teknisiä vaatimuksia.

Esponlahden suuralueen vetovoiman sekä tapahtuma- ja kulttuuriharrastustoiminnan kehittäminen uusien kulttuuritilojen avulla liittyy tiiviisti koko asuinalueen kehittämiseen. Espoonlahden kulttuuritiloja tulee suunnitella kokonaisuutena siten, että taiteen esittämisen paikkojen lisäksi alueelle tulee myös riittävästi muunneltavia tiloja asukkaiden omaehtoiselle kulttuuritoiminnalle.

Esponlahden urheilupuiston visio

Espon kaupunkisuunnittelukeskuksen vuonna 2019 laatimassa Espoonlahden urheilupuiston kehittämisperiaatteet ja kokonaistarkastelu – asiakirjassa mainitaan: ”kehittämispotentiaalina on tunnistettu monitoimirakennukselle paikka Espoonlahdenkadun päätteellä nykyisen jäähallin, kukkulan ja päiväkodin sijainnilla. Sijainti on keskeinen Espoonlahden keskuksen kaupunkirakenteessa. Monitoimirakennuksessa voisi olla tiloja esimerkiksi kahdelle jääkaukalolle, liikuntasaleille, alueen seuroille ja yrityksille sekä alueen teemaan sopivalle päiväkodille, oppilaitoksille ja työpaikoille. Tapahtumille on toivottu tiloja alueelta, joten rakennus voisi mahdollistaa myös nämä.” (Kehittämisperiaatteet ja kokonaistarkastelu, Espoon kaupunkisuunnittelukeskus 31.12.2019)

Kehittämisperiaatteina visiossa esitetään mm. kokonaisvaltaisen niin fyysisen kuin henkisen hyvinvoinnin huomioiminen. Hyvinvoinnin osa-alueena nousi esiin myös vapaa-ajan oleminen

ohjatun liikunnan ja merellisten olosuhteiden lisäksi. Toiminnallisissa tavoitteissa esiin on noussut yhteisen tekemisen paikat kuten seurojen talo.

Taiteiden talo on harrastajien ja asukkaiden tila, joten tästä löytyisi selkeä synergiaetu liikuntaseurojen kaipaamien kokous- ja kokoontumistilojen osalta. Sekä liikunta- että kulttuuripalvelut lisäävät asukkaiden hyvinvointia ja osallisuuden mahdollisuuksia. Konkreettiset yhteisötilat lisäävät sekä liikunnan että kulttuuriyhdistysten aktiivien kohtaamista että yhteistyön mahdollistumista.

Koulutilojen käyttö lasten ja nuorten harrastustoiminnassa

Espoossa taiteen perusopetusta opiskellaan saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi kouluilla eri puolilla Espoota. Kulttuurilautakunta on esittänyt toiveen, että taiteen perusopetus ja harrastaminen mahdollistuu parhaalla mahdollisella tavalla Espoon kouluissa. (Kulttuurilautakunta 21.11.2023 § 49)

Espoon lasten ja nuorten harrastustoiminnasta suurin osa tapahtuu espoolaisissa koulutiloissa. Uusia kouluja suunniteltaessa pyritään huomioimaan niiden resurssiviisas ja monipuolinen käyttö. Liikuntatilojen osalta perusopetuksen kanssa käytettävien tilojen suunnittelu ja toteuttaminen on usein helpompaa, kuin sitten muun harrastustoiminnan tai taiteen perusopetuksen tarvitsemien erityisvarusteltujen tilojen osalta.

Espoon kulttuurin tulosityksikkö esitti Länsi-Espoon lukion tarveselvityksessä hankkeeseen alueellisen tarpeen perusteella sirkustoitintaan soveltuvaa tilaa taiteen perusopetusta varten. Sirkustilan kooksi esitettiin noin 150 m² (9 m vapaa korkeus) ja lisäksi puku-, varasto-, wc- ja pesutilat. Tilassa tuli olla mahdollisuus kiinnittää kattoon varusteita (esim. trapetsi, liinat, köydet). Kulttuurin tulosityksikkö esitti, että mahdollisuuksien mukaan tila olisi joustavasti lukion käytössä kouluaikana ja muutoin taiteen perusopetuksen käytössä.

Valtuusto hyväksyi 29.1.2024 Länsi-Espoon lukion hankesuunnitelman. Hankesuunnitelmassa todettiin, että ”Tarveselvityksessä on nostettu esille alueellinen tarve sirkuksen opettamiseen soveltuvalla tilalla. Tarpeeseen vastaaminen ei sisälly tähän hankkeeseen.” (Hankesuunnitelma Länsi-Espoon lukio 20231106).

Tavoitteellinen taideharrastaminen vaatii joidenkin taiteenlajien opetuksen osalta erityistiloja. Samoin kuin joissakin liikuntalajeissa tarvitaan omat erilliset erityisvarustellut tilat kuten uimahalli tai hiihtoladut. Uusimpien koulujen hankesuunnitelmissa ei ole ollut mahdollisuutta ottaa huomioon taiteen perusopetuksen erityistiloja aineissa, jotka eivät kuulu perusopetuksen tai lukion opetussuunnitelmiin kuten tanssi, teatteri ja sirkus.

Musiikin opetustilat kouluissa toimivat usein hyvin. Musiikin taiteen perusopetus sisältää kuitenkin sekä instrumenttiopintoja, opintoja yhteismusisoinnissa, musiikin hahmottamisessa ja musiikkiteknologiassa. Etenkin yhteismusisoinnissa ja orkesteritoiminnassa tarvitaan muita kuin perinteisiä nykyisin käytössä olevia koulutiloja.

Taiteen perusopetuksesta on huomioitavaa, että se on lailla säädely oma opetusmuotonsa, joka mahdollistaa tavoitteellisen taideharrastamisen (Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998). Taiteen tavoitteellinen taideharrastaminen lapsena ja nuorena antaa opiskelijoille valmiuksia jatkaa opintoja valitun taiteenalan ammatillisessa tai korkea-asteen koulutuksessa. Ilman lapsuudessa alkaneita opintoja on usein mahdotonta valita ammatikseen perusteellisia taitoja edellyttävää taiteilijanuraa.

Espoonlahden alueella taiteen perusopetukseen osallistuvien alle 19-vuotiaiden osuus postinumeroalueittain ko. postinumeroalueen 3–19-vuotiaista on noin 10 %. Keskimäärin Espoon alueella noin kymmenen prosenttia ikäluokasta osallistuu taiteen perusopetukseen. Kaikkein yleisintä opetukseen osallistuminen on Tapiolan, Pohjois-Tapiolan, Niittykummun, Etelä-Laajalahden ja Friisilän alueilla. Näillä alueilla yli 20 % 3–19 vuotiaista on taideopetuksen piirissä, Tapiolassa paikoin jopa yli 30 %. Selvityksen mukaan osallistuminen oli sitä aktiivisempaa, mitä lähempänä kotia opetuspiste sijaitsee. (s.36–38 Taide mukana kasvussa - selvitys lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen tilasta Espoossa 2022.)

Kuntien tehtävä on tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019).

Kivenlahden Hybridiareena

Espoonlahden suuralueelle ei ole tarvetta rakentaa kaupungin toimesta tapahtuma- ja esiintymisareenaa. Kivenlahteen syksyllä 2024 valmistuvan yksityisen Hybridiareena Hopen tapahtumatilat sopivat suur tapahtumiin 1500 hengelle. Kivenlahtiareena vastaa tältä osin hyvin uusien kulttuuritilojen tarpeeseen tapahtumien näkökulmasta. Hype profiloituu elämyskeskukseksi, ja isojen tapahtumien tilaksi. Hype luo hybridin käsitteen uudelleen yhdistämällä yritystapahtumat, viihde-elämykset, modernit hyvinvointimahdollisuudet ja ravintolamaailman saman katon alle. (<https://hypeareena.fi>)

Esittävän taiteen kaikki esitykset eivät kuitenkaan ole suur tapahtumia. Taiteiden talon esityssalin kapasiteetiksi on suunniteltu 300 henkilön katsomoa ja 200 m² lavatilaa ja käyttäjinä erityisesti lasten- ja nuorten ryhmät. Taiteiden talo täydentää osaltaan harrastamisen ja pienten tapahtumien tiloja Espoonlahdessa.

Tarpeiden selvittäminen yhdessä kumppaniyhteisöjen kanssa

Tarpeita neliömetreinä, käyttäjämäärinä kuin toiminnallisina tarpeina on selvitetty puolistrukturoidulla haastattelulla helmi-huhtikuun 2024 aikana. Yhteensä on haastateltu 9 erilaista palvelualueetta tai yhteisöä, joilla oli tunnistettu esitys- ja / tai harjoitus- ja harrastustilojen tarpeita. Yhteensä näkökulmia tulevaisuuden lasten ja nuorten sekä kaikkien kaupunkilaisten omaehtoiseen taideharrastamiseen ja yhteiskäyttötiloihin toi esille 35 taiteen ja kulttuurin ammattilaista.

Työpajoihin ja strukturoituun tilatarvekeskustelun haastatteluun ja tilatarpeiden toiminnalliseen määrittelyyn ovat osallistuneet:

- Kulttuuritalot ja -palvelut: kulttuuripäällikkö ja Espoonlahden aluetuottaja, Sello-salin tekniikan päällikkö.
- Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet palvelualueelta kulttuurikasvatus-tiimi, Harrastuspolun tiimi, kulttuuriavustusten tiimi sekä kulttuurihyvinvoinnin tiimi, (yhteensä 17 hlöä).
- Liikunnan ja urheilun tulosityksikkö / olosuhteet -palvelualue: liikuntapalvelupäällikkö Ruotsinkieliset sivistyspalvelut: kehittämispäällikkö ja erityisasiantuntija.
- Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet kumppaniyhteisöistä taiteen perusopetuksen toimijoita:
 - Espoon sirkus- ja teatterikoulu ESKO
 - Musiikkiopisto Avonia
 - Musikinstitut i Kungsvägen
 - Espoon kuvataidekoulu
 - Espoon Tanssiopisto
 - Arkkitehtuurikoulu Arkki.

Lähtökohtana tarpeiden selvittämisessä toimivat tilatarve nimenomaan esittävien taiteiden (sirkus, teatteri, tanssi) osalta sekä yhteistyön mahdollistuminen ja tilojen yhteiskäytön mahdollistuminen eri palveluntarjoajien espoolaisille tuottamissa palveluissa.

Haastateltujen yhteisöjen lisäksi on tunnistettu myös useita harrastajateattereita, joilla on pitkä toimintahistoria Espoonlahden alueella, ja ne ovat merkittävä osa espoolaista identiteettiä ja teatteriharrastuksen tarjoajia.

Espoolaisten kulttuurinen monimuotoisuus on jatkuvassa kasvussa. Espoonlahden alueella on jo nyt useita monikulttuurisia yhteisöjä, jotka ovat järjestäneet lapsille ja nuorille kulttuuritoimintaa vaihtelevissa tiloissa. Kaikki oppiminen ei tapahdu koulupäivän aikana ja myös koulun ulkopuolella olevat ystävät ovat tärkeitä. Kansainvälisyys on olennainen osa kehittyvää Espoota ja yhteiset tilat luovat erinomaiset edellytykset uusille ja vanhoille espoolaisille kohdata toisiaan harrastusten parissa.

Lähtökohtana on, että Espoonlahden uusi kulttuuritila mahdollistaa sekä taiteen tekemisen että kokemisen ja että ammattitaiteilijat, taiteita harrastavat lapset ja nuoret, aikuiset ja seniorit voivat kohdata, oppia ja kasvaa yhdessä samoissa tiloissa.

Taiteiden talon tilat

Tilat on jaoteltu tarveselvityksessä vyöhykeisiin toiminnallisuuden mukaan. Esitystilan vyöhykkeeseen kuuluvat esityssali ja siihen liittyvät esiintyjien (lasten, nuorten, kaiken ikäisten aikuisten) sekä yleisön tilat.

Harrastus- ja harjoitustilojen vyöhyke koostuu eri taiteenlajien harjoitussaleista ja työpajatiloista sekä tilojen toimintojen vaatimista oheistiloista.

Yhteiskäyttötilojen vyöhykkeellä toiminnot liittyvät niin opettajien kuin lapsia harrastuksista odottavien vanhempien tai kenen tahansa taloon tulevan itsenäiseen työskentelyyn, asukkaiden sekä yhdistys- ja seuratoimijoiden kokoontumiseen, kokoustamiseen ja yhteiskehittämiseen.

Esityssalin toiminnalliset tarpeet

Musiikin, teatteri-, sirkus- ja tanssiesitysten esittäminen on olennainen osa taideopetusta sen eri vaiheissa ja taiteen perusopetusta antavilla oppilaitoksilla tulee olla käytössään esitystoimintaan soveltuva esityssali. Kun opetustilat ja esitystila sijaitsevat samassa rakennuksessa, esityksiä on mahdollista rakentaa pedagogisesti nykyistä kestävämmällä tavalla ja esitykset ovat pitkäjänteisemmin lapsen ja nuoren oppimista tukeva osa taiteeseen oppimista. Espoonlahden suuralueen harrastus- ja kulttuuritapahtumia varten salille olisi lisäksi monipuolista käyttöä myös oppilaitoskäytön lisäksi.

Esityssalin näyttämötila tulee rakentaa lattiatasoon ja katsomo kiinteänä katsomona. Liikuteltava katsomo mahdollistaisi salin monipuolisemman harjoituskäytön, mutta samalla se vaatisi enemmän työntekijöitä taloon, jotta katsomon siirtely ja turvallisuus toteutuisivat. Näyttämötila lattiatasossa ilman korotuksia mahdollistaa paremmin esteettömyyden ja erilaisten käyttäjäryhmien mahdollisuudet toimia tilassa.

Salin tekniikka: Tilan ääni-, valo- ja kuvatekniset ratkaisut tehdään laadukkaasti, mutta kevyesti. Laitteet ja tekniikka pitää olla riittävän yksinkertaisia käyttää, jotta voidaan taata mahdollisemman monipuolinen käyttö. Akustiset ratkaisut suunnitellaan mainittujen toimintojen tarpeisiin. Tavoitteena on, että tilatekniikka on helposti useiden eri käyttäjien käytettävissä.

Tilaratkaisussa otetaan huomioon, että kaikki logistiikka kuten tavaroiden roudaus ja esiintyjien kulkemiset onnistuu mutkattomasti ilman portaita, kynnyksiä ja muita esteitä.

Esityssali; näyttämö ja katsomo

Esityssalin näyttämö lattiatasossa, esiintymistilan koko 15 x 15 metriä ja kiinteät katsomopaikat 300 henkilölle. Erityisesti sirkusesitystoiminnalla on erityistarpeita kiinnityksiin ja kantavuuksiin niin katossa, seinissä kuin lattiassa. Sirkusesitysten vaatima vapaa korkeus on 8–9 m ja ilma-akrobatiavälineiden kiinnittäminen vaatii kattoon kiinteän rakenteen (kattogrid). Myös lattiakiinnitykset tai seinän alareunan kiinnityspisteet täytyy suunnitella sirkuksen vaatimat kiinnitykset kestäviksi.

”Yhden ilma-akrobatiavälineen suoran kattokiinnityspisteeseen tulee kantaa vähintään 850 kg. Jos kiinnitysmenetelmänä käytetään köysi- tai vaijerikiinnitystä, kiinnityspisteeseen kantavuuden tulee olla n. 1,4 x enemmän eli n. 1200 kg. Samoin tiukassa nuorassa voima kohdistuu lattiaan telineiden jalkojen kohdalla ja lattian kiinnityspisteistä diagonaalisesti ylöspäin kiinnityksen suuntaisesti. Kireän nuoran kiinnityspisteeseen tulee kestää 2500 kg vetoa.” (Suomen Nuorisoseurojen liitto. Sirkustilaopas 2023) Esittävän taiteen näyttämöillä ripustus- ja kiinnityspisteet katto, lattia, seinä swl (safety working load) 1500 kg vetopisteellä wll (working load limit).

Lattiarakenteissa näyttämönostinten käyttö mahdollistaa muun muassa kuoroille ns. kuoroportaat. Lavalle täytyy saada lavastenostin ja sen säilyttäminen turvallisesti lavan varastotiloissa. Tanssiesitysten vaatima erityistarve tanssimatto ja sen säilyttäminen ja kuljettaminen varastosta lavalle tulee ottaa huomioon näyttämön varastotilojen suunnittelussa.

Näyttämöratkaisussa näyttämön takaseinä avautuu tarvittaessa ulos ja sitä voidaan käyttää ulkonäyttämönä. Avautuva takaseinä mahdollistaa erilaisia esitysratkaisuja, näyttämötekniikkaa voidaan joustavasti hyödyntää sekä saliesitysten että ulkoilmaesitysten osalta. Kesäkuukausien esitystoiminta tavoittaa espoolaiset, Espoonlahden alueella on pitkät perinteet esimerkiksi kesäteatteri- ja yhteislaulutilaisuuksista, eikä nykyinen esitystila, Pakkasmäen näyttämö, pysty vastaamaan kaikkiin asukkaiden ja matkailijoiden palvelutarpeisiin.

Esityssalin oheistilat; pukuhuoneet ja takalämpö

Erityisesti taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmiin kuuluvissa esityksissä esiintyviä lapsia voi illan aikana olla lavalla 50–100. Tämä on mahdollista vain, mikäli takatilat eli pukuhuoneet, käytävät ja kulku on mitoitettu sen mukaisesti.

Pukuhuoneiden varustuksessa tulee huomioida kokovartalopeilit, maskeeraustasot ja valaistus. Takatiloissa esiintyjät lämmittelevät ja avaavat ääntä, virittävät soittimia eli tila tarvitsee äänieristyksen.

Yleisölämpö ja aulatilat

Aulatilojen tarkoituksena on paitsi toimia esitysten yleisölämpönä myös mahdollistaa kohtaaminen, oleminen, tapaaminen, odottaminen. Tilaan ei suunnitella naulakkotiskiä, vaan itsepalveluvaatesäilytys, jossa riittävästi naulakoiden lisäksi myös lukollisia kaappeja kuten museoissa. Salin katsomokapasiteetti 300 henkilöä.

Esityssalin toiminnan mahdollistavat oheistilat

Jotta esityssalin käyttö on mahdollista useille eri toimijaryhmille (lasten ja nuorten tavoitteellinen taideharrastaminen, aikuisten ja seniorien harrastajaryhmät sekä ammatillisten toimijoiden esitykset) tarvitaan salin yhteyteen riittävästi varastointitilaa tekniikalle ja välineille, joita esitykset tarvitsevat toiminnassaan:

- kiinteät varastot irtaimelle (mm. orkesterin tuolit, kuorokorokkeet jos ei näyttämönostimia, flyygeli jossain muualla kuin lavalla ja sen esteetön siirto lavalle)
- kiinteät varastot tekniikalle (mm. johdot, mikit, lamput)
- väliaikaissäilytykseen sopivat varastot lyhytaikaiseen säilytykseen eri käyttäjäryhmien varausten välillä. Säilytysaika muutamia päiviä
- (esimerkiksi balettitangot 3,5 m, esitysasut rekeissä, lavasteet.)
- esityssalin ja sirkuksen harjoitustilan yhteinen varasto välittömässä salin läheisyydessä (alastulopatjat)

Varastotilan riittävyys on paitsi tärkeä toiminnan mahdollistaja myös huomioon otettava turvallisuustekijä salin käytössä.

Esityssalin käyttäjäryhmät ja käyttöaste

Taiteen perusopetuksen opiskelijat ovat lapsia ja nuoria varhaiskasvatusikäisistä nuoriin aikuisiin. Opetusryhmillä on säännöllistä viikoittain tapahtuva opetusta syyslukukaudella elokuu-joulukuu ja kevätlukukaudella tammikuu-toukokuu. Lukukausien päätteeksi opetussuunnitelmaan kuuluvat syys- ja kevätnäytökset joulukuussa ja toukokuussa. Oppilasnäytökset järjestetään arki-iltaisina ja viikonloppuisin.

Esityssalin ja harrastustilojen käyttötarkoitukset ja käyttäjäryhmät:

- päivällä salissa mahdollisten iltaesitysten rakentamisaika
- päivällä salissa kokoukset, seminaarit, koulutukset
- päivällä seniorit ja muut päivällä harrastavat teatteri- ja sirkusryhmät
- päivällä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen kulttuurikasvatuksen esitykset ja työpajat
- iltapäivällä ja illalla lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen opetusryhmien opetus ja esitykset
- iltapäivällä, illalla ja viikonloppuisin harrastajateattereiden harjoitukset ja esitykset.

Esityssali ja harrastustilat kesäisin opetus- ja harrastusryhmien taukojen aikana:

- lasten ja nuorten leirit
- ammattitaiteilijoiden, erityisesti esittävän taiteen ryhmien residenssitoiminta.

Tilat, tilavaraus ja yhteiskäyttö suunnitellaan alusta alkaen niin, että tilat ovat käytössä aamusta iltaan. Tavoitteellisesti taidetta harrastavien lasten ja nuorten lisäksi tilojen käyttö halutaan mahdollistaa harjoitustilana myös korkea-asteen taideopiskelijoille sekä jo ammattiin valmistuneille taiteilijoille (teatteri, tanssi, sirkus, musiikki, kuvataiteet, kirjallisuus).

Harjoitus- ja harrastustila 1: sirkus

Sirkuksen harjoitustila suunnitellaan esityssalin välittömään läheisyyteen, jotta sekä esitystila että sirkuksen harjoitustila voivat käyttää samaa välinevarastoa ja opetuksessa tarvittavien suurtenkin sirkusvälineiden siirtäminen on mahdollista. Säilytystilaa vaativat mm. alastulopatjat ja vipulaudat. Varaston pariovet mahdollistavat tavaroiden siirtämisen tilasta toiseen.

Sirkustilan lattia, katto ja seinäkantavuudet samat kuin esityssalissa. Sirkusopetuksen laskennallinen tilantarve on 8m²/oppilas.

Harjoitus- ja harrastustila 2: teatteri ja sirkus

Teatteriopetuksen tila ei juuri vaadi välineitä. Tyhjä tila, jossa pimennys, ripustus, äänentoisto, kevyt ääni- ja valokalusto sekä välinevarasto.

Teatterin harjoitustila toimii harjoitustilana myös sirkuksessa pienempien oppilaiden ryhmille sekä lajeihin, joissa ei tarvita suuria välineitä.

Harjoitus- ja harrastustila 3: tanssi

Tanssin tilassa tarvitaan joustolattia, äänentoisto, balettitanko, peili yhdellä seinällä ja verhot, joilla voi peittää peilit tarvittaessa.

Tanssin erityispiirteet, jotka otettava huomioon tanssisalin yhteiskäytössä muiden toimijoiden kanssa: tanssimatolla ei saa kävellä ulkokengillä, se ei kestä teräviä tai painavia esineitä, tilassa ei saa syödä, ettei jää murusia lattialle. Tanssitilassa ei voi käyttää villasukkia, koska ne liukastuttavat lattiaa.

Eryteisesti pienten oppilaiden opetuksessa käytettäville välineille varastotilaa, lukitut kaapit eri opetus- ja käyttäjäryhmille (säilytyksessä mm. jumppamatot, huiveja, palloja, renkaita).

Harjoitus- ja harrastustila 4: musiikki

Musiikin harrastajilla on tarve erityisesti yhdestä isosta tilasta, jossa kuorot ja orkesterit mahtuvat harjoittelemaan. Musiikin tila vaatii äänieristyksen, jotta sen käyttö on mahdollista kaikkina aikoina rinnakkain muiden harrastus- ja harjoitustilojen kanssa. Myös akustiikka on otettava huomioon.

Etenkin yhteismusisoinnissa ja orkesteritoiminnassa tarvitaan muita kuin perinteisiä nykyisin käytössä olevia koulutiloja. Tällaiseksi harjoitustilaksi Taiteiden talossa musiikin osalta soveltuvat sekä esityssali että musiikin monitoimitila.

Yhteistyö tilojen käytössä eri oppilaitosten ja harrastajaryhmien kesken mahdollistaa uudenlaisen ajattelun, jossa jokainen opetuksenjärjestäjä ei välttämättä tarvitse omaa tilaa, vaan tiloja voidaan jakaa eri oppilaitosten käytössä.

Käyttäjäryhmät:

- varhaisiän musiikkileikkikoulut
- lasten, nuorten ja aikuisten kuorot
- lauluyhtyeet
- pienet kamarimusiikkiryhmät
- pienet jousiorkesterit.

Työpajatilat 1: pehmeät materiaalit

Työpajatilojen toiminnallisuus perustuu yhteiskäyttöön. Jokainen käyttäjä siivoaa tilan tyhjäksi käyttövuoron jäljiltä. Tyhjässä tilassa ovat aina valmiina ja käytettävissä pöydät, tuolit, tasot, vesipisteet, valaistus ja sähköpistokkeet. Mutta materiaalit ja opetusvälineet (käyttäjistä riippuen esimerkiksi piirustus, maalaus, muovailu, ompelu...) säilytetään työpajatilassa oheistilassa.

Tyhjät pöydät ja tyhjä tila mahdollistavat usean eri käyttäjäryhmän ja käyttötarkoituksen. Materiaalit ja välineet säilytetään oheistilassa ja siirretään opetustilaan ennen opetuksen alkua ja siivotaan pois oman käyttövuoron jälkeen.

Työpajatila 2: kovat materiaalit

Sama tyhjän tilan ja tilassa sijaitsevan varaston logiikka kuin työpajatilassa 1. Tyhjässä tilassa ovat aina valmiina ja käytettävissä pöydät, tuolit, tasot, vesipisteet, valaistus ja sähköpistokkeet. Mutta materiaalit ja opetusvälineet (käyttäjistä riippuen esimerkiksi rakentaminen, arkkitehtuurin pienoismallit, lavastemaalaaminen) säilytetään työpajatilassa 2 omassa varastossa.

Työpajatila 3: visuaaliset taiteet ja teknologia

Kuvataideopetuksen osa-alueena tulevaisuudessa saattaa korostua digimaailman ja teknologian kehitys perinteisten taiteiden materiaalien ja tekniikoiden ohella. Tulevaisuusorientaatio visuaalisissa taiteissa vaatii myös uudenlaisia opetustiloja.

Myös musiikin taiteen perusopetukseen kuuluu opintoja musiikkiteknologiassa.

Työpajatilassa 3 toiminnalliset käyttötarkoitukset:

- kuvataide, mediataide
- musiikinopetus: yksilö ja ryhmä
- musiikkiteknologia
- sanataide
- kirjoittajaryhmät

Yhteiset työskentely- ja sosiaalityilat opettajille ja ohjaajille

Työskentelytilat

Avoin monikäyttötyötila, jossa otetaan huomioon sekä hiljaisen keskittyneen työn, puhelujen ja hybridikokousten tilatarpeet. Työpöydät, tuolit, telakat, näytöt, hiiret. Lukolliset kaapit numerolukolla. Puhelinkoppeja sekä neuvotteluakvaarioita.

Tilan jakaminen hiljaisen työskentelyn mahdollistamiseen, hybridityöntekemiseen sekä avoimeen kohtaamiseen. Tilaa käyttävät kaikkien talon toimijoiden työntekijät, erityisesti: taideopettajat ja harrastusohjaajat.

Sosiaalitilat

Yhteinen kohtaaminen, lounas- ja kahvitaumat. Sirkus-, teatteri- ja tanssiopettajien pukuhuone- ja suihkutilat. Seinäkeittiöt (ks. kohta välipalakeittiöt s.17).

Yhteiskäyttötilat talon toimijoille ja kaikille kaupunkilaisille

Yhteiskäyttötilat ovat asukkaiden varattavissa olevaa tilaa, jota voivat varata sähköisestä tilavaraussovelluksesta niin talon toimijat kuin harrastuksista lapsiaan odottavat aikuiset ja kaikki espoolaiset.

Tilat mahdollistavat sekä etätyöskentelyn, että harrastusryhmien vanhempainyhdistysten kokoontumiset harrastuskauden aikana.

Kokoustila

Käyttäjät ovat opettajat, ohjaajat, asukkaat, yhdistykset, seurakunnat. Täysi äänieristys, ääni ei saa vuotaa. Kokoustekniikka, joka mahdollistaa hybridikokoukset, läpinäkyvien seinien peittämismahdollisuus. Pöytä ja tuolit, perusmuotoisiin pieniin istuviin kokouksiin ja tapaamisiin. Tilan henkilömäärä 15 hlöä.

Monitoimitila

Siirreltävät pöydät mahdollistavat erimuotoiset tilaisuudet kuten isommat kokoukset, työpajat, tilaisuuksien ja kesäleirien catering-ruokailut. Seinäkeittiö, tiskikone ja kahvinkeitin & kahvikupit. Jääkaappi.

Monitoimitilassa alueen lapsiperheet voivat järjestää esim. lasten syntymäpäiväjuhlia ja kuka tahansa kuntalainen omia tilaisuuksiaan. Palvelujen ostot kuten esitykset, työpajat tms. muu ohjelma tilaisuuksiin onnistuu talon toimijoilta. Tilan henkilömäärä 50 hlöä.

Yhteiskehittämisen tila

Sekä taideoppilaitokset että ammattilaisryhmät työskentelevät käsikirjoituksia ja esityksiä yhteistyössä moninaisten yleisöjen ja sidosryhmien kanssa. Yhteiskirjoittaminen ja yhdessä tekeminen ja ajattelemisen on aidon osallisuuden tarjoamista kohderyhmälle ja tarvitsee luovaa tilaa.

Yhteiskehittämisen tila ei ole kokoushuone, vaan tila, jossa on vapaata tilaa liikkua ja sitten istua kirjoittamaan, keskustelemaan ja kehittämään. Yhteiskehittämistä ja työpajailua tehdään niin kokouksissa kuin osana taiteellista prosessia.

Tilan henkilömäärä 20–30 henkilöä.

Hiljainen vetäytymistila

Jokainen meistä ylikuormittuu välillä, aistiyliherkät tai neuroepätyypilliset joka päivä. Kaikille saavutettavat harrastukset ja esitykset ottavat huomioon eri aistiyliherkkyyksien ja vammojen edellyttämät järjestelyt niin että aito osallistuminen on mahdollista.

Hiljainen vetäytymistila on opettajille ja oppilaille hengittämiseen ja rauhoittumiseen tuntien välillä ja kaikille talon toimijoille kesken esityksen tai kokouksen.

Välipalakeittiöt

Opettajat ja harrastusohjaajat tarvitsevat kahvi- ja evästilan, jota käyttää opetustuntien välillä. Myös lapset ja nuoret tarvitsevat välipala- ja läksyjentekotilaa ennen harrastuksia.

Yksi tunnistetuista harrastamisen esteistä on nälkä koulupäivän jälkeen. Pelastakaa lapset ry:n toteuttamassa Lapsen ääni -kyselyssä (2023) todettiin, että 14 % pienituloisten perheiden lapsista koki, että ruokaa ei ollut riittävästi eikä säännöllisesti kotona. Samassa tutkimuksessa mainitaan myös, että 30 % pienituloisten perheiden lapsista on joutunut lopettamaan maksullisen harrastuksen, koska perheellä ei ole siihen enää varaa.

Välipalakeittiöt ovat avoimia tai kaapinovilla suljettavia seinäkeittiöitä harrastustilojen välittömässä läheisyydessä. 1 opettajien sosiaalitallassa, 2 harrastustilojen välittömässä läheisyydessä, 1 yhteisissä tiloissa, 1 monitoimitilassa. Toiminnalliset tarpeet ovat minimissään jääkaappi, vesipiste, laskutasot, astianpesukone. Astiakaapit, joista osa lukollisia.

Taiteiden talon tilaratkaisu

Taiteiden talon tilatarpeet on jaoteltu vyöhykkeittäin toiminnallisten tarpeiden mukaisesti: Esitystila ja siihen kiinteästi liittyvät tilat, harrastus- ja harjoitustilat, yhteiskäyttö- ja työtilat. Tarveselvityksen tilat on kirjoitettu tarveselvitykseen alustavan tilaohjelman mukaisesti (liitteenä).

Tilaratkaisut suunnitellaan toiminnallisuuden mukaan yhdessä käyttäjien kanssa. Kaikkien tilaratkaisujen suunnittelussa täytyy toiminnallisuuden ja käyttäjälähtöisyyden lisäksi ottaa huomioon Espoon kaupungin kestävä kehityksen tavoitteet ja hiilineutraalius.

Esteettömyyden ratkaisussa otettava huomioon sosiaalinen, taloudellinen, ekologinen ja kulttuurinen esteettömyys. Ei vain esteettömyyden minimi (kynnyksetön, ääniankkurit, induktiosilmukat...), vaan lähtökohtaisesti kaikki esteettömyyden ratkaisut auttavat myös niitä asiakkaita, jotka eivät ole liikuntaesteisiä tai toimintarajoitteisia.

Alustava kustannuslaskelma

Tilapalvelut tilasi alustavan kustannuslaskelman A-insinöörit Rakennuttaminen Oy:ltä alustavan tilaohjelman perusteella.

Talotekniset kustannukset on arvioitu kustannuslaskelmassa referenssikohteen mukaisesti. Referenssikohteenä on käytetty ilmeisesti täysin varusteltua teatterisalia, ja sen vuoksi kustannusarvio tulee Tilapalvelujen asiantuntijoiden mukaan laskemaan, kun suunnitelmia tarkennetaan.

”Arvio on laadittu Haahtela TakuTM 2024 -ohjelmaa apuna käyttäen, tavoitehinta-arviomenettelyinä. Hintataso on Espoo 8/2024, Haahtela-indeksi 105,5. Tontin pinta-alaksi on määritelty 5 000 m² ja rakennuksen pohjapinta-alaksi 2 500 m², pihan alaksi tulee 2 500 m², joka muodostuu seuraavasti:

- liikennealue, kestopäällyste 1 000 m²
- liikennealue vaativa, esim. laatoitus 300 m²
- pensasistutukset 200 m²
- nurmikko 1 000 m².

Kantavan alapohjan osuudeksi on arvioitu 100 % ja paalupituudeksi 20 m. Rakennuksen keskimääräiseksi kerrosluvuksi on arvioitu kaksi ja hissitarpeeksi yksi henkilöhissi ja yksi tavarahissi. Liikenne- ja tekniset tilat on arvioitu TakuTM 2024 mitoituksen avulla.

Arviossa on mukana esitystekniikka, -mekaniikka ja ensikertainen kalustaminen.

Hankevarauksena arviossa on 13 % kokonaiskustannuksista. Arviossa ei ole huomioitu rakennuspaikan hankintakustannuksia eikä rahoituskustannuksia.

5000m² tontilla 2500m² uudisrakennuksen alustava arvio pelkän alustavan tilaohjelman perusteella on A-Insinöörien laskelmassa 26,6 M€. Kokonaiskustannusennuste sisältää esim. käyttäjän kustannuksia (irtokalustus+esitystekniikka) 3,5 M€ sekä teatterimekaniikkaa 3,14 M€. Tarveselvitystä esiteltiin kaupungin toimitilaryhmälle perjantaina 13.9.2024. Toimitilaryhmän mukaan, kun kustannuslaskelmaa tarkennetaan vastaamaan tarveselvityksessä esitettyjä toiminnallisia tarpeita, tulee kustannuslaskelma todennäköisesti olemaan 18–21 M€.

Käyttökustannukset

Espoolaisilla ammatillisilla taideyhteisöillä ja taiteen perusopetuksen oppilaitoksilla on kulttuurilautakunnan myöntämän vuosiavustuksen lisäksi lautakunnan myöntämiä tilojen käyttöoikeuksia toiminta- ja opetustiloihin. Espoossa toimivien taideyhteisöjen ja oppilaitosten siirtäessä toimintaansa ja opetustaan Taiteiden taloon, voidaan tällä hetkellä toimijoiden käytössä olevista vuokratiloista luopua. Kulttuurin tulosityksikön vuosibudjetissa on huomioitu käyttömenot tilankäyttöoikeuksien osalta. Taiteiden talon käyttökustannuksiin tarvittava budjetti on pääsääntöisesti olemassa jo nykyisten toimijoiden rahoituksessa.

Kulttuuri on osa kuntien peruspalveluja, mutta sen rahoitusosuus peruspalvelujen valtionosuudessa on pieni. Kulttuuripalveluiden saavutettavuuden parantaminen sekä lasten ja nuorten osallistuminen kulttuuritoimintaan ovat tärkeitä yhteiskunnallisesti ja ihmisten omalle hyvinvoinnille.

Valtionosuus on laskennallista ja yleiskatteista rahoitusta, jota ei ole korvamerkitty. Kunnat kohdentavat valtionosuutta haluamallaan tavalla tehtävälainsäädännön puitteissa. Kunnan yleinen kulttuuritoimi ja taiteen perusopetus ovat osa kunnan peruspalvelujen valtionosuuden tehtäväalueita. Yleisen kulttuuritoimen valtionosuus peruspalvelujen valtionosuudesta on keskimäärin prosentti. (VM kunnan peruspalvelujen valtionosuus ja siihen sisältyvät kulttuuritehtävät.).

Valtionosuuden lisäosana toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa. Hyte-kerroinraha on Espoossa: 6 279 657 €, yleinen kulttuuritoimi: 4 631 747 €. Taiteen perusopetuksen asukaskohtainen valtionosuus: 114 836 €. Koko valtionosuus peruspalveluihin on Espoolle 382 789 031 €.

Tilapalveluiden vuokra-arvio ilman maanvuokraa huoneistoalan 3588 m² mukaisesti vuokrasta on 49,9 €/m² eli 176 000/ kk ja 2,1 M€ / vuosi. Vuokra-arvio on laskettu suoraan kustannusennusteesta. Koska ennuste oli korkea, on myös vuokra-arvio korkea ja tulee tarkentumaan.

Henkilökunta ja sähköiset tilavarausjärjestelmät

Suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon erilliset lukitusalueet ja sähköiset varausjärjestelmät tilojen varaamiseen, jotta yhteiskäyttö on mahdollista.

Mikään tila ei toimi ilman henkilökuntaa, vaikka Taiteiden talon toiminnan ajatuksena onkin yhteistyö, yhteiskäyttö ja monipuolisuus ja jokaisen toimijan osavastuullisuus yhteisistä tiloista.

Talon toiminnan mahdollistamiseksi tarvitaan:

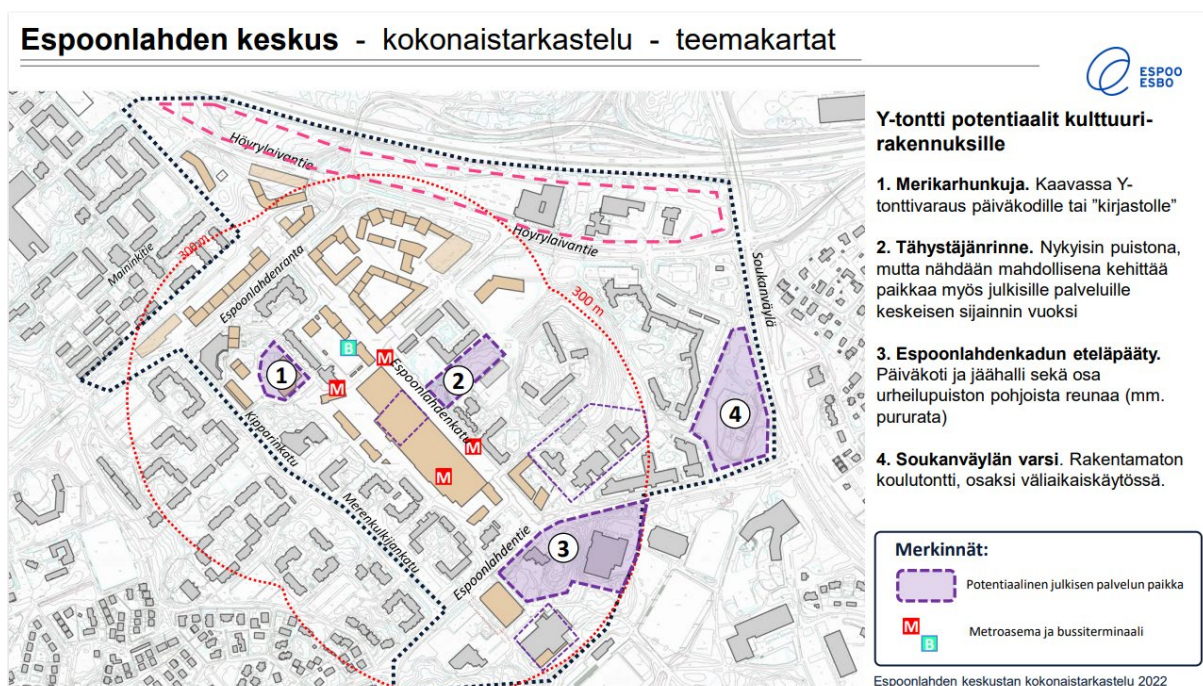
- Tilafasilitaattori, joka vastaa tilojen käyttövuorojen valmistelusta, jakamisesta ja ennen kaikkea tilojen yhteiskäytön fasilitoinnista eri käyttäjäryhmien välillä ja palveluympäristön tilojen yhteiskäytön periaatteista. Hän fasilitoi yhteistyötä ja uutta ajattelua yhteisiin tiloihin harrastusryhmien ohjaajien, opettajien ja toimijoiden kesken, vastaa käyttövuorojen käyttöehtojen päivittämisestä, harjoitussalien lukujärjestysten ja yhteistyön sujumisesta eri toimijoiden kesken.
- Käyttömestari, jonka vastuulla on tilojen, kalusteiden ja tekniikan ylläpito ja kehittäminen sekä käyttöopastukset talon eri toimijoille ja käyttäjille, vastaa talon turvallisuudesta ja jokaisen toimijan perehdyttämisestä niin pelastus- kuin turvallisuussuunnitelmiin.
- Vahtimestari toivottaa tulijat tervetulleiksi, neuvoo tilojen käytöstä, vastaa kiinteistönhuoltoa koskevien ilmoitusten tekemisestä, toimii sähköisen tilavarausjärjestelmän pääkäyttäjänä ja sähköisten avainten tilaajana, auttaa kun aulatilojen välipalakeittiön kahvikone menee jumiin.

Tonttivaraus

Espoonlahden keskuksessa on selvitetty Y-tonttipotentiaaleja kulttuurirakennuksille. Nämä mahdolliset alueet sijaitsevat metroaseman läheisyydessä: Merikarhunkuja, Tähystäjänrinne,

Espoonlahdenkadun eteläpääty ja Soukanväylän varsi. Tonttien 1 ja 2 yhteyteen toivotaan kuitenkin jäävän myös puustoa osana kokonaisuutta ja kaupunkimaisemaa.

Tontin sijainnissa tulee ottaa huomioon turvalliset kulkureitit lapsille ja nuorille sekä talon toimintojen vaatimat haalaus- ja ajoreitit talon välittömässä läheisyydessä. Tontin valinnassa otettava huomioon saavutettavuus ja lapsille turvalliset kävely- ja pyöräily-yhteydet metrolta, bussilta ja lähialueilta. Myös autojen saattoliikenteen huomioiminen on toivottavaa.

Aikataulu

Tarveselvitys on esitelty Espoon kaupungin hankeryhmässä ja toimitilaryhmässä syyskuussa 2024. Kulttuurilautakunta käsittelee tarveselvityksen lokakuussa 2024. Tavoitteena on hankesuunnitelma 2025 ja Taiteiden talo valmis 2030. Kulttuurin tulosityksikön uudisrakennusten osalta noudatetaan suunnitelmaa, jossa Kulttuurikeskuksen teatterirakennus toteutetaan ensin ja sen jälkeen etenee Taiteiden talon toteuttaminen.

Hyväksytyyn tarveselvityksen jälkeen Tilapalvelut ryhtyy laatimaan hankelaskelmaa ja hankesuunnitelmaa kuullen käyttäjiä ja asukkaita sekä taiteen harrastamisen pedagogeja ja asiantuntijoita.